

Dansk Vestindisk Selskab

MAGASINET

MARTS
2020
55. ÅRGANG
NR. 2

**BERNT JENSEN
MØRCH,
SLAVEKAPTAJN**

SE SIDE 5

Dansk Vestindisk Selskabs medlemsblad Magasinet

Marts 2020
55. årgang, nr. 2

ISSN 0905-4391

Redaktion: Michael Keldsen
(ansvarshavende)
Design: BGRAPHIC
Tryk: OnPrint

**DEADLINE
for artikler og
materiale til
næste nummer
af Magasinet er
2. juni 2020**

INDHOLD

Worse than Irma	3
Festival 2021	4
Slavehandel – en økonomisk tvivlsom forretning ...	5
Medlemsmøder	14
Satire.....	16
Carl Lawaetz – grundlægger af et dynasti	18
Hanekamp.....	20
Vis mig dit indbo, og.....	22
Dronning Margrethe	25
Ekstraordinær generalforsamling	25
Bestyrelse og kontaktinfo	26
Udvalgene.....	27

**SE FOTOS,
SPECIALER
OG DIGITALE
UDSTILLINGER PÅ
WWW.DWIS.DK**

Forsiden

Bernt Jensen Mørch, slavekaptajn – se artikel side 5.
Foto udlånt af M/S Museet for Søfart.

WORSE THAN IRMA

Sådan udtrykker adskillige beboere på den britiske ø, Anguilla, sig om Brexit. Den 31. januar 2020 mistede øen som konsekvens af Brexit de fordele øen (sammen med de andre britiske øer i Caribien) har haft af medlemskabet af EU. Om de endeligt vil forsvinde afhænger af, hvilke aftaler EU og UK kan blive enige om pr. 31. januar 2020

Øboerne har ikke haft nogen indflydelse på beslutningen om Brexit. Folkeafstemningen om UK's fortsatte tilhørsforhold til EU blev ikke afholdt i britiske oversøiske territorier, heller ikke i Anguilla, da de ikke er medlem af EU, men alene undergivet EU-regler som følge af deres status som oversøisk britisk territorium.

Men Brexit vil kunne få en ganske betydelig indflydelse på øens fremtidige forhold. Således fremhæver øboerne selv, at den placering i synsafstand fra nabooen St. Maarten/St. Martin, der er hollandsk/fransk, altid har været vigtig for de 2 øsamfund, såvel beskæftigelses- og familiemæssigt som økonomisk. Man frygter, at en del af Anguillas befolkning på ca. 16.000 mennesker vil flytte til nabooen eller andre caribiske øer, der er tilknyttet EU.

Anguilla lever af turisme og fiskeri. Sidstnævnte vil kunne påvirkes, hvis de anguillanske fiskere fremover kun kan fiske i det nære farvand omkring øen og de vil skulle betale told ved eksport til lande, der er tilknyttet EU. Turismen vil kunne trues af mange faktorer. Anguilla har ikke en atlantlufthavn. Tilrejsende kommer via St. Maarten/St. Martins lufthavn. Brexit vil kunne stille hindringer i vejen for turisternes nemme adgang fra det hollandsk/

franske område til Anguilla; øen importerer 90 % af sine varer fra nabooen, og vil derfor risikere fremover at skulle betale told, hvilket vil kunne påvirke turisternes lyst til at komme til øen, der i forvejen har et højt omkostningsniveau. Turistindustrien vil også kunne påvirkes af skærpede regler for immigration af arbejdskraft fra de områder, der tilhører EU-lande.

Anguilla er efter orkanen Irma miljømæssigt påvirket af de omfattende skader. EU's årlige bidrag på 14 mill. EUR vil bortfalde, og det er den almindelige opfattelse, at UK ikke vil øge sine bidrag til øen. Områder, der er vigtige for turismen, vil derfor måske ikke blive reddet fra de miljømæssige skader, der fulgte orkanen, der bl.a. har haft stor påvirkning på bestanden af skildpadder.

Beboerne er præget af en udpræget frustration over situationen, dels fordi man frygter nogle konsekvenser, der kan underminere øens fremtidige eksistensgrundlag, dels fordi man føler, at den britiske regering og den britiske befolkning har vist udpræget kolonial tankegang i forbindelse med Brexit og ikke interesseret sig for de britiske oversøiske territoriers problemer.

Måske en tilsvarende følelse, som herskede på de dansk-vestindiske øer, da den danske regering i 1917 solgte øerne med befolkning uden på forhånd at spørge den. Det bliver interessant at følge, om de britiske øer i Caribien søger mod andre nationer om deres fremtidige tilhørsforhold, eller måske ligefrem selvstændighed.

*Michael Keldsen
Redaktør*

REMINDER

FESTIVAL 2021

Vi ved jo alle, hvor hurtigt tiden går, og hvor hurtigt man får fyldt sin kalender med aftaler, så derfor sender vi denne “remin-der” ud nu, så I allerede nu kan sætte X i jeres kalender.

Vi håber, at rigtig mange af jer vil deltage aktivt som værter, hjælpere og chauffører, og vi glæder os til endnu 14 dejlige og spændende dage med vores venner.

**Sæt X i
kalenderen**

Besøg af vores venner fra **Vestindien i 2021** bliver på følgende datoer:

Lørdag den 5. juni 2021
Ankomst fra Vestindien til Jylland

Lørdag den 12. juni 2021
Skiftedag fra Jylland til Sjælland

Lørdag den 19. juni 2021
Hjemrejse fra Sjælland til Vestindien.

Unique Tours

Tag kontakt til Unique Tours, når De skal planlægge en grupperejse (min. 10 personer) til det tidligere Dansk Vestindien.

Efter mere end 20 års samarbejde med øerne, kan vi vist roligt sige, vi har det bedst tænkelige kontaktnet.

Vi ser frem til at høre fra Dem.

HEIDI HOLM

Teglgårdsstræde 9 · DK-1453 København K
Tlf.: +45 39 90 20 40 · Fax: +45 32 21 11 44 · email: info@uniquetours.dk
www.uniquetours.dk

Reg. under Rejsegarantifonden nr. 1026 · Bank: Den Danske Bank

SLAVEHANDEL – EN ØKONOMISK TVIVLSOM FORRETNING

Forfatter og pens. museumsinsp. på M/S Museet for Søfart, Kåre Lauring bringer i dette og næste nummer af Magasinet en historisk oversigt og analyse af den danske slavehandel.

Det var en godt 130-årig forretning drevet af konge og stat og/eller af private, uden meget hensyntagen til de moralske aspekter af aktiviteten, som jo har konsekvenser for store dele af verden helt op til i dag.

Artiklen fortsættes i juninummeret af Magasinet med beretningen om det danske forbud mod slavehandel af 1792.

Af Kåre Lauring

”Min søde kone

Vi lettede i dag anker på Københavns Red kl. 7 om morgenen. Kl. 12 00 passerede vi Kronborg, og nu kl. 2 går lodsens fra mig på siden af Kullen. Jeg går altså i Guds navn til søs med god vind dejligt vejr, og et pålideligt skib, både til at sejle og styre vel. Gud giver nu lykke. Jeg befaler herved dig min søde sjæl, mine velsignede børn og børnebørn søskende, svogre og alle sammen i Guds trygge beskyttelse.

Gud være hos eder alle i mit sted og samle mig med eder igen. Det ønsker jeg af hjertet, som altid lever.

Min hjertes elskede kones oprigtige mand

B. Mørch

Skibet CHRISTIANSHAVN
Under sejl ved Kullen

Den 11. april 1777

P.S. Glem ikke at hilse min lille Dorte, jeg er frisk og vel”

Således skrev skibskaptajn Bernt Jensen Mørch i april 1777 hjem til sin hustru. Bernt Jensen Mørch var født 1729 på Christianshavn, han var sømand og søn af en sømand. Bernt Jensens Mørchs far havde som styrmand sejlet for det rige og meget velkonsoliderede Asiatiske Kompagni, og hvorfor sønnen ikke fulgte efter faderen ind i det kompagni, kan vi kun gætte om. Men på trods af at de økonomiske forhold var betydeligt ringere og chancen for at miste livet ikke så lidt større, valgte sønnen at gå ind i slavefarten på Guineakysten. I 1748

finder vi ham som understyrmænd ombord i slaveskibet NEPTUNUS, og i 1755 fik han borgerbrev som skipper. I 1755-57 foretog han som skipper ombord i slaveskibet EBE-NEZER endnu en rejse rundt om Guineakysten og Dansk Vestindien, og i årene efter finder vi ham som kaptajn ombord i slaveskibene DEBORA og CHRISTIANSBORG.

I 1753 blev Bernt Jensen Mørch gift med Helena Rabe datter af Christianshavnerskipper Mogens Rabe, med hvem han fik en søn og to døtre. I 1764 døde Helena Rabe, og to år efter giftede Bernt Jensen Mørch sig igen. Bruden hed Karen Larsdatter, og ægteparret fik en datter, den i ovenstående brev benævnte Dorthe, eller som hun egentlig hed Dorothea Sophie. I 1768 købte Bernt Jensen

Ovengaden oven Vandet nr. 46

Mørch for 3.000 rigsdaler ejendommen Ovengaden oven Vandet nr. 46 af sejlmasker Claus Hansen, familien Mørch boede fra stueetagen og op, medens kælderlejligheden var lejet ud til fattigfolk.

På Christianshavn var Bernt Jensen Mørch dermed kendt som en holden mand og husejer. En god og kærlig familiefar og en god kristen. Han skrev således en lille bog: "Christiendommens Catechesations-Bog hvori han opstillede en række spørgsmål og svar på en række af tidens religiøse spørgsmål: "Hvad er Saligheds kilde? Svar: "Gud". "Hvad er saligheds vej? Svar: "Jesu fortjeneste". "Hvad er grunden til vor saligheds vej? Svar "Jesu Christus." Som sagt, en rar og kærlig familiefar, men Bernt Jensen Mørch havde også en anden historie, for de skibe, han førte, var slaveskibe, men på trods af det var han i sin samtid anerkendt som en respekteret borger, god kristen og en god familiefar.

For os, der lever i dag, lyder det i højeste grad provokerende, men vi skal huske, at tiden var en anden, og det at drive slavehandel på kysten af Afrika var en fuldt ud anerkendt og respektabel beskæftigelse.

Vi skal også huske, at 16-1700-årene tilhørte en ganske anden og mere voldelig tid. En husfader slog dem, han ville, hvad enten det var familien, ansatte eller tyende, ligesom domstolene kunne idømme straffe, der var så bestialske, at vi i dag næppe kan forestille os det. Der var dog også et skift på vej, for henimod slutningen af 1700 tallet ser vi, at flere og flere bliver modstandere af de enkelte europæiske landes involvering i, som det hed "den transatlantiske slavehandel. Der var også rigeligt at tage afstand fra, for i alt omfattede den europæiske slavehandel på Afrika i årene 1450-1870 ca. 35.000 slaverrejser med en samlet last på ca. 12.500.000 slaver, hvoraf de ca. 10.700.000 nåede levende frem til deres bestemmelsessted i enten Sydamerika, Vestindien eller Nordamerika. Den transatlantiske slavehandel

kostede dermed ca. 1.800.000 afrikanske slaver livet, eller ca. 14 %, af de afskibede slaver, hvortil kom de slaver, der omkom inden afsejlingen fra Guineakysten, og dem der omkom de første tre til fire uger efter ankomsten til Vestindien. Ikke ligefrem tal man som europæer bliver stolt af at læse. Derfor kan det heller ikke undre, at den transatlantiske slavehandel længe har været anerkendt som en af de mest ulykkelige, mest kontroversielle og med rette fordømte aktiviteter, europæerne igennem tiderne har været involveret i

Også de europæiske søfolk opdagede hurtigt, at rejsen med et slaveskib var en oplevelse, der ikke gav dem store chancer for at overleve. Hvor mange søfolk, der omkom, er usikkert, men hvis vi sætter en gennemsnits-besætning på et slaveskib til 35 mand, så var der med 35.000 rejser i alt forhyret 1.225.000 søfolk på slaveskibene. Af dem døde, mener man, omkring 22 %, hvilket vil sige at omkring 270.000 europæiske søfolk mistede livet i forbindelse med den afrikanske slavehandel, og af dem kom omkring 2.000 fra dobbeltmonarkiet Danmark-Norge der i alt udførte ca. 250 slaverejser. Blandt de omkomne var også Bernt Jensen Mørch, der november 1777 døde under CHRISTIANSBORG´ ophold på Guineakysten, Hjemme på Christianshavn fik hustruen meddelelsen om mandens død, og i avisen Adresse—Contoires Efterretninger indrykkede hun 17. august 1778 en meddelelse om mandens bortgang fulgt af følgende lille vers:

”Bedste ædle og uforglemmelige mand.

Da du just havde gennemført en del af dine påtagne pligter og skulle gå til en anden verdensdel for at udføre flere, gik du med en salig død udi i en blomstrende alder ind i evigheden.”

Vestindisk-guineisk Kompagni

Danmark kom ikke med i den europæiske slavehandel, før denne handel havde fundet sin endelige form som formidler af afrikansk arbejdskraft til de europæiske plantagebesiddelser i Caribien, Sydamerika og det nuværende USA. Begyndelsen var svær og først fra 1671, med grundlæggelsen af Vestindisk-guineisk Kompagni, kom den danske slavehandel for alvor i gang. En række forter blev etableret på Guineakysten, og i 1672 erhvervede Danmark sin første ø, St. Thomas, i Vestindien.

Etableringen af den danske slavehandel skete i skarp konkurrence med de andre europæiske nationer, der var i området, først og fremmest hollænderne og briterne. Det var en handel, der udover besiddelser på både Guineakysten og i Vestindien, også krævede store mængder af kapital, hvortil kom skibe samt erfarne købmænd og søfolk. Netop det sidste viste sig hurtigt at være et problem, for på både Guineakysten og i Vestindien løb europæerne ind i en række for dem stort set ukendte tropesygdomme, og de døde som fluer. Af de første immigranter, der ankom til St. Thomas, døde 75 %, og for de efterfølgende immigranter på St. Thomas gik det ikke meget bedre. Af de 324 immigranter, der blev sendt over mellem 1672-75, var det således kun 64, der overlevede rejsen og de første 6 måneder.

Dertil kom så yderligere i begyndelsen af 1700-årene en række uheld med de skibe, der blev sendt afsted. I 1706 sprang skibet KRON-PRINSEN i luften ved øen Principe, formentlig ved en gnist i krudtkammeret, med det resultat at besætningen foruden ca. 800 slaver omkom. To år efter strandede skibene FRIDERICUS QUARTUS og CHRISTIANUS QUINTUS på kysten af Nicaragua inde i bunden af den Mexicanske Golf. Skibene blev brændt, op imod 1000 slaver sluppet løs, medens besætningen fandt hjem med forskellige udenlandske skibe. Blandt dem, der kom hjem, var også tredje styrmanden fra FRIDERICUS QUARTUS, Peder

Wessel, der efter hjemkomsten til Bergen fik nyheden om, at han var optaget på Søkadetakademiet, hvor han blev uddannet til søofficer i Orlogsflåden.

På trods af tabene, arbejdede bestyrelsen i Vestindisk-guineisk Kompagni troligt videre, så der kunne komme styr på både økonomi, slavehandel og sukkerproduktion. I 1718 erhvervede kompagniet den lille ø St. Jan, på 51 kv.km., men heller ikke det hjalp, så i 1727 foreslog Vestindisk-guineisk Kompagnis direktør, Frederik Holmsted, derfor, at Vestindisk-guineisk Kompagni trak sig ud af slavehandelen, og overlod den til andre, der så kunne betale en afgift til kompagniet. Ganske vist var salgspriserne på slaver i Vestindien steget fra ca. 60 rdl. omkring 1684 til ca. 120 rdl. omkring 1724, men prisstigningerne i Vestindien var blevet modsvaret af stigende købspriser på Guineakysten. Dertil kom de dyre udredninger til skibe, forlis og havarier, foruden administrationsomkostninger på både Guineakysten og i Vestindien.

I første omgang fik Holmsted ikke bestyrelsen med på sit forslag, i stedet blev det vedtaget at investere yderligere i slavehandelen, ligesom kompagniet erhvervede endnu en ø i Vestindien, St. Croix, der blev købt af franskmændene i 1733. St. Croix var på 213 kv. km., prisen var på 164.000 rdl. og med det køb, mente kompagniet, at man endelig havde erhvervet en ø, der var så stor, at det nu kunne lykkes at få både sukkerdyrknings og slavehandelen til at give et overskud. For det første lykkedes det efter en del besvær, men ikke for slavehandelen, og i 1733 var det tab Vestindisk-guineisk Kompagni havde haft på slavehandel løbet op i 340.000 rdl. Da kompagniets slaverejse i 1734 med slaveskibet LAARBURG GALLEY viste et underskud på 4.697 rdl., lykkedes det endeligt for Frederik Holmsted at få bestyrelsen med sig, og samme år trak Vestindisk-guineisk Kompagni sig ud af slavehandelen.

Vestindisk-guineisk Kompagni trak sig ud af slavehandelen, og siden det år var den

danske sukkerhandel og den danske slavehandel aldrig igen samlet i et og samme kompagni. De to handelsvarer var stadig tæt forbundet som en del af samme handel og produktion, men de fik på mange områder hver sin historie. For hvor sukkerhandelen blev historien om en særdeles lukrativ handel, med store overskud, opnåede slavehandelen økonomisk set aldrig andet end det, der med et moderne udtryk betegnes "røde tal" på bundlinjen.

Guineisk Kompagni

I 1754 blev Vestindisk-guineisk Kompagni nedlagt og forterne på Guineakysten og øerne i Vestindien blev givet tilbage til deres oprindelige ejer: kongemagten repræsenteret ved Frederik V, hvorefter handelen på Vestindien blev givet fri for alle dansk-norske redere. At få besiddelserne på Guineakysten og i Vestindien tilbage, var ikke noget monarken var begejstret for. Det var nemlig ikke helt billigt at opretholde de besiddelser med både forsvar, administration og opretholdelsen af en fornuftig forbindelse og forsyningslinje mellem de fjerne områder og moderlandet. Det passede derfor også monarken svært godt, da en hidtil succesrig københavnsk forretningsmand, Henning Frederik Bargum, i 1765 tilbød at overtage den danske slavehandel samt forterne på Guineakysten.

Henning Frederik Bargum var født i København i 1733. Hans far, Thomas Bargum, var lærredshandler og hans moster var gift med en af byens førende tømmerhandlere, Carl Hieronimus Gustmeyer. Som ung blev Frederik Bargum ansat i Gustmeyers firma, hvor han kom til at stå for handelshusets meget store indkøb af tømmer til orlogsflåden. I 1760 blev han gift med Gustmeyers datter og optaget i firmaet som kompagnon, ligesom han ejede en større aktiepost i Asiatick Kompagni. Unge Bargum var kendt som en succesrig forretningsmand og iværksætter. Han tjente godt, så godt at han i 1764-65 kunne lade tidens førende arkitekt, franskmændens Nicolas-Henri Jardin, opføre en

*Det gule Palæ
ved Amalienborg.*

passende bolig beliggende i Amaliegade, i nr. 18: Det gule Palæ, som det kom til at hedde, og nabo til Amalienborg.

Til at transportere de mange slaver indkøbte Bargum syv skibe, alle købt "second-hand," hvoraf et, chaluppen WAY blev indsat i lokal kystfart på Guineakysten. Den 6. juli 1766 afsejlede Bargums første slaveskib, fregatten CHRISTIANSBORG, fra København, og dermed var det første af det nyetablerede kompagnis slaveskibe sendt af sted. Den 21. februar afgik CHRISTIANSBORG fra Guineakysten mod Vestindien med en last bestående af 245 slaver, og da skibet tre måneder senere nåede frem til St. Croix, var det med 224 slaver ombord. 21 slaver havde mistet livet under overfarten, men de overlevende blev solgt for 30.755 rdl. eller ca. 138 rdl. pr stk.

Bargums næste skib, fregatten FREDENSBORG, fik en fin rejse rundt til Guineakysten

og Vestindien, hvor det solgte 241 slaver. September 1768 afsejlede skibet fra St. Croix, hvor det havde indtaget en last sukker, mod København. Vel ude i Atlanten løb skibet ind i en kraftig storm, der kostede en del af skibets sejl og rær. FREDENSBORG kom dog igennem stormen, og 11. november fik man sigt af Norges kyst. På vej gennem Skagerak løb skibet ind i endnu en storm, og under indløb til Arendal forliste skibet. Alle blev reddet i land, skibet gik ikke ned, men blev stående på et klippeskær, og i dagene efter lykkedes det besætningen med hjælp fra lokale at få berget en del af skibets tømmerlast samt udrustning, men den vigtigste del af lasten, den sukkerlast der havde været betaling for slaverne, gik tabt. Den 20. januar kom en ny storm, det var mere end skibet kunne klare, og det blev knust mod klipperne. Også flere af de efterfølgende slaveskibe løb ind i uheld og ekstra regninger for reparationer efter havarier.

På CHRISTIANSBORG´ anden rejse løb de ekstraordinære omkostninger for reparationer af skibet således op i 3.740 rdl. Derudover havde Guineisk Kompagni indgået en aftale med et fransk rederi om at levere 3600 slaver, men så mange slaver kunne de danske forter slet ikke levere, så resultatet blev en leverance på kun ca. 1600 slaver.

I alt gennemførte Guineisk Kompagni i årene 1766-76 14 slaverejser. På de rejser blev der indkøbt 3.022 slaver, hvoraf de 2.661 nåede levende frem til Vestindien, medens 361 slaver eller 12.2 % omkom under overfarten. I årene 1766-76 blev der importeret 12.634 slaver til de Dansk Vestindiske Øer, og af dem kunne Guineisk Kompagni kun levere de ovenfor nævnte 2.661 eller lige ved 21 % af den totale import. De resterende 9.973 slaver blev importeret fra andre øer i Vestindien eller fra Nord- og Sydamerika.

Det var alt for få slaver, og der gik da heller ikke mange år, før økonomien i Guineisk Kompagni begyndte at minde om den, der var i det nedlagte Vestindisk-guineisk Kompagni: På udgiftssiden for store omkostninger og for mange uforudsete uheld. På indtægts-siden: for få slaver, for høje købspriser og for lave salgspriser. April 1774 gav Bargum op og forsvandt fra København på flugt fra sine kreditorer. I 1782 dukkede han op som bankmand i Wien, senere kom han til Alsace, og han døde i Paris. Det gule Palæ i Amalie-gade er da heller ikke, som man har set det anført, opført af en mand, der havde tjent en formue på slavehandel. Tværtimod, det er opført af en mand, der, efter at have tjent en formue, satte den over styr på slavehandel.

Ledet af bestyrelsen fortsatte Guineisk Kompagn to år endnu, før bestyrelsen gav op og likviderede kompagniet. Ifølge en rekonstrueret opgørelse for årene 1766-76, eksklusive indtægterne for salg af sukker, har det endelige regnskab for slavehandelen set ud nogenlunde som følger:

Indtægter	686.795 rdl.
Udgifter	1.110.224 rdl.
Underskud	423.429 rdl.

Største indtægtsgruppe

Salg slaver	631.788 rdl.
-------------	--------------

Største udgifter

Handelsvarer	504.441 rdl.
Skibe samt Udrustning	126.490 rdl.
Adm. drift forter	250.000 rdl.

Det samlede underskud var dermed så stort, at eventuelle indtægter fra sukkerhandel aldrig ville kunne rette op på det.

De grundlæggende økonomiske problemer

I årene efter måtte staten så igen overtage udgifterne til driften af forterne, medens slavehandelen blev overdraget til det statsejede Almindelige Handelskompagni. I perioden under det kompagni fik man så for alvor klarlagt forskellen på sukker- og slavehandelen, for i 1782 kunne det Almindelige Handelskompagni meddele, at kompagniet havde haft tre skibe i direkte fart mellem København og Vestindien, hvad havde givet et overskud på 157.500 rdl. Medens et skib, der havde sejlet rundt om Guineakysten og Vestindien, med slaver, havde givet et underskud på 37.497 rdl.

Eller sagt på en anden måde: Hvis man skulle havde mulighed for at tjene penge på sukkerhandelen, så gjaldt det om at få sine skibe sat i direkte fart mellem København og Vestindien, for det var der, pengene lå, og holde sig væk fra den tabsgivende slavehandel. De københavnske redere gik derfor i stigende grad ind i den direkte fart mellem København og Vestindien – fødevarer, vin,

tøj og landbrugsredskaber den ene vej og sukker den anden vej. I årene omkring 1700-1750 var det således ca. 42 % af alle de skibe, der kom til København med en sukkerladning fra Vestindien, der havde været rundt om Guineakysten efter slaver, men i årene 1760-1807 kun ca. 4 %. Turen rundt om Guineakysten var alt for risikofyldt. Der skete for mange uheld, og også tidsfaktoren var for usikker. Hvis vi ser på gennemsnitstiderne, så en slaverejse nemlig ud som følger:

København-Guineakysten	4½ måneder
Ophold på Guineakysten	6 måneder
Rejsen Guineakysten-Vestindien	3 måneder
Ophold i Vestindien	2½ måneder
Vestindien-Danmark	2 måneder
I alt	18 måneder

Hvortil skal lægges et længere værftsoophold efter hjemkomsten på omkring seks måneder. Så der gik i gennemsnit omkring to år, fra et slaveskib stod ud af Københavns Havn, og til det igen stod ud af havnen på et nyt slavetogt

I 1781 blev den danske slavehandel overtaget af Østersøisk-guineisk Selskab. Vi skal ikke komme nærmere ind på det kompagni, der var finansieret med en blanding af offentlige og private midler. Kompagniet blev dannet under Den amerikanske Uafhængighedskrig, hvor folkene bag den danske kolonihandel tjente godt på landets neutralitet. Efter fredsslutningen i 1784 vendte de normale handelsforhold tilbage, og to år efter måtte kompagniet træde i likvidation. Slavehandelen blev derefter overtaget af firmaet de Coninck & Reiersen, der normalt handlede på Asien. Hvad det firma ønskede at overtage, var da heller ikke slavehandelen, men derimod Østersøisk-guineisk Selskabs flåde

af udmærkede og forholdsvis nye handels-skibe. Selve slavehandelen overdrog de Coninck & Reiersen til et konsortium, Pingel, Meyer & Prætorius, men allerede i 1791 blev dette konsortium ophævet og slavehandelen igen givet fri.

I forbindelse med ophævelsen af Østersøisk-guineisk Selskab, blev der nedsat en kommission, der skulle gennemgå den danske slavehandel, og komme med forslag til hvordan den skulle organiseres. Kommissionens konklusion, kom i 1787, og den lød: "Efter foranførte forklaring og den her allerede af os forfattede og påberedte beregning og kalkulation vil Deres Kongelige Majestæt allerede erfare at den østersøiske og guineiske negerhandels nuværende tilstand, hvilken handel, når den således herefter, som hidtil uden nogen forandring skulle fortsættes, absolut måtte ophøre af sig selv, formedelst tab". Hvorefter kommissionen tilføjede, at såfremt slavehandelen skulle fortsættes, så skulle staten sørge for, at den meget fornuftigt blev drevet af private og for disse privates egen regning.

Udover tidsfaktoren, de danske forter på Guineakysten, der leverede alt for få slaver, for mange slaver der omkom under overfarten, foruden skibsforslis og havari var et af de store problemer også de handelsvarer, skibene havde med ned til Guineakysten. Langt den vigtigste vare var nemlig meget dyre indiske bomuldsstoffer i forskellige kvaliteter og dessiner, som Asiatick Kompagni havde indkøbt i Indien, hvorefter de blev sejlet til København, og solgt til et af de guineiske kompagnier, der så tog dem med ned til Guineakysten, hvor de blev brugt som betalingsmiddel for slaver. De indiske stoffer var den dyreste del af handelsvarerne, deres værdi lå gerne omkring 30% af den samlede værdi for handelsvarerne, og da en last handelsvarer nemt kunne løbe op i en pris på ca. 36.000 rdl. medførte det, at værdien for en gennemsnitlig tekstillast havde en værdi på omkring 12.000 rdl.

Efter stofferne var den vigtigste vare, europæiske flintegeværer, dansk producerede eller importerede, og med geværerne fulgte så yderligere varegrupper som flintesten, krudt og kugler.

Af andre vigtige handelsvarer kan nævnes brændevin, og derefter fulgte en blandet last af alle mulige varer, som kunne være som den her viste liste, der er fra slaveskibet FREDENSBORG's rejse fra 1765-1767.

Hornknive	1.318 stk.
Krus uden låg	900 stk.
Hængelåse	720 stk.
Tin kummer	547 stk.
Messingbækkener danske	358 stk.
Tin kander	318 stk.
Hatte	200 stk.
Messingbækkener engelske	199 stk.
Messingkedler	120 stk.
Sko eller tøfler	150 stk.

Forhandlingerne om den pris, der skulle gælde for slaverne, foregik på kysten, og de afrikanske slavehandlere var både dygtige og skarpe forretningsmænd. Slaveskipper Thomas Philips ombord i slaveskibet HANNIBAL af London bemærkede, at de indfødte slavehandlere vidste lige så meget – eller mere – om de forskellige europæiske landes mønt, mål og vægtenheder end mange europæere. Nordmanden Eric Tillemann, der foretog to rejser til Guineakysten og som i 1697 skrev en bog om slavehandelen og kysten, var enig og tilføjede, at mange af dem også var gode til sprog både hollandsk, engelsk og portugisisk. Ligesom de ifølge Tillemann: " ved ligeså vel med vægten at

omgås som den klogeste kristen, ja kan ved at veje den i sin hånd kende en banco vægt (28,3 gr. pr. ounce) fra en troy vægt (31.1 gr. pr. ounce)

Også kvaliteten skulle være i orden, ikke noget med at forsøge at sælge gammelt juks eller lignende, for afrikanerne havde forstand på det, vidste lige, hvad de ville have, og i hvilken kvalitet det skulle være. Det måtte europæerne så bøje sig for, som i 1774, da fregatten CHRISTIANSBORG måtte laste ikke mindre end 900 flintegeværer, der blev sendt retur med betegnelsen: "kasserede flinter"

At forhandle om prisen på slaverne, palaveren som det kaldtes med et udtryk fra portugisisk, var en lang og meget besværlig proces, der oftest skete efter følgende procedure:

1. Først fastsattes prisen på en ounce guld. (troy ounce 31,1 gr. mod normal ounce 28,35 gr.)
2. Derefter fastsattes, hvor mange ounces der gik på en prima mandsslave. Med det mentes en ung, sund og rask mandsslave ca. 176-170 cm. høj.
3. Derefter skulle de varer, der indgik i købet, forhandles om til en guld pris.
4. Derefter kunne prisen så forhandles på plads med et udvalg af varer.

Omkring 1750 lå prisen for en prima mandsslave på den danske del af Guineakysten på 96 rdl., som blev sat ud fra 96 rdl. = 6 ounces guld á 16 rdl. Betalt efter følgende skala, der skulle dække, hvad svarede til 6 ounces guld á 16 rdl.:

Div. indiske tekstiler	44 rdl.
40 pund krudt	16 rdl.
2 flintegeværer á 6 rdl.	12 rdl.
20 pund cowries	8 rdl.
1 anker danske brændevin	7 rdl.
2 stænger jern	4 rdl.
1 cabes koraller	2 rdl.
1 tin kumme	2 rdl.
1 stang kobber	1 rdl.
I alt	96 rdl.

Ud fra ovenstående pris på en "prima mandsslave" blev så fastsat en noget lavere pris på en kvindeslave, der lå på 4 ounces eller 64 rdl. og for et barn lå prisen så på 3 ounces eller 48 rdl.

Hvor meget var det så? En kaptajn ombord i et slaveskib fik 24 rdl. om måneden, medens en fuldbefaren matros fik 4 rdl. om måneden. Så slaver var ikke billige, og ikke alene steg de i pris, så en prima mandsslave i 1785 kostede 160 rdl., men efterhånden, som efterspørgslen på slaver steg op igennem 1700 tallet, gik pristallet også imod de europæiske varer fra pristal ca. 119 i 1750 til kun 50 omkring 1790.

Efter turen over Atlanten, nåede skibene frem til Vestindien, hvor slaverne skulle sælges. I dagene op til at slaverne skulle i land, blev de fedet lidt op, og smurt ind i palmeolie, hvorefter de af dem, der var raske, blev sendt

i land for at blive solgt, medens de syge og svage slaver blev holdt tilbage, for yderligere behandling. Eller de blev solgt til læger i Vestindien for priser helt nede omkring 5 eller 10 rdl. pr. stk., hvorefter lægerne prøvede at få dem helbredt og solgt for en betydeligt bedre pris.

Salget kunne ske, ved en auktion holdt enkeltvis over de enkelte slaver, eller, som det var almindeligt på de danske øer, ved et samlet bud på en større mængde slaver. Da slaveskibet ADA i 1769 nåede frem til St. Croix blev 143 slaver, ud af en samlet last på 182 slaver, således solgt for et samlet bud på 24.600 rdl. Og da slaveskibet CHRISTIANSBORG året efter nåede frem til St. Croix blev 200 ud af en samlet last på 285 slaver, solgt for 6.000 britiske pund eller lige omkring 50.000 rdl.

Priserne svingede en del, fra prisen på de ovennævnte syge slaver og op til 280 rdl. for en prima mandsslave, medens prisen på en dygtig håndværkerslave kunne løbe op i 500 rdl. eller mere. Gennemsnittet lå gerne omkring 170 rdl., og så skal det lige med i regnskabet, at der er tale om vestindisk kurant, og den lå gerne ca. 20 % under dansk kurant. Så de 280 rdl. var i virkeligheden kun 225 rdl.

Fortsættes i juni nummeret, hvor vi også bringer litteraturliste og liste med kilder.

**MEDLEMSMØDE
I VALBY KULTURHUS**

**VALGÅRDSVEJ 4-8
2500 VALBY
TORSDAG
DEN 23. APRIL 2020
KL. 19.00**

**Queen Mary
– omvendings dronning**

Dette oplæg ser på, hvordan fortiden som en slavehandlende nation blev husket i Danmark i tiden frem mod 100-året for salget af de dansk-vestindiske øer til USA. Omdrejningspunktet for oplægget er kunstneren Jeanette Ehlers' forslag til en minde-skulptur over oprøreren Queen Mary og hvilken betydning, denne skulptur i samspil med andre materielle spor i det københavnske gadebillede har for den kollektive erindring og samtale af denne periode i danmarkshistorien.

**v/ Emilie Paaske Drachmann, cand.mag i kulturstudier
fra Syddansk Universitet med speciale om statuen
af Queen Mary.**

**Pris for
medlemmer
kr. 70.-**

**Pris for
ikke medlemmer
kr. 100.-**

**Der vil blive
serveret 2 stk.
smørrebrød
og kaffe/the.**

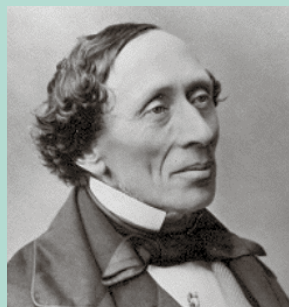
**Tilmelding
senest 16. april 2020
via hjemmesiden eller
på tlf. 60 41 06 22 til
Gerda Brown.**

MEDLEMSMØDE I HORSENS

**STEENSBALLEGAARD GOLF, BYGADEN 70, 8700 HORSENS
LØRDAG DEN 25. APRIL 2020 KL. 14.00.**

H.C. Andersen og Dansk Vestindien

H.C. Andersens tid var præget af den danske kolonialisme, og mange af de familier, der hjalp H.C. Andersen økonomisk og inviterede ham på besøg i deres fine hjem, var involveret i plantagedriften i Vestindien på forskellige måder. H.C. Andersens nærmeste veninde, Henriette Collin, rejste til St. Croix og sendte lange rejsebrevbreve til ham, hvor hun beskrev naturen og livet på de tropiske øer.

H.C. Andersen læste Henriette Collins breve med stor interesse, og han brugte vestindiske motiver i f.eks. skuespillet "Mulatten" og digtet "Negerkongens datter" – tekster, som i dag er gledet i baggrunden, men som H.C. Andersen selv satte stor pris på og læste fra ved adskillige lejligheder.

I forbindelse med foredraget i Dansk Vestindisk Selskab vil bl.a. disse tekster blive taget frem fra mølposen igen.

Lise Bostrup er ligeledes formand for Den Danske Sprogkreds og forlægger. Har bl.a. udgivet flere samlinger af H.C. Andersens eventyr samt digtsamlingen "At reise i en Luftballon. Vers på andres rim", som er baseret på H.C. Andersens selskabsdigte.

Lise har holdt foredrag om H.C. Andersens forfatterskab på St. Croix Literary Festival og på universitetet på Skt. Thomas, og udgivet bøger af den vestindiske forfatter Tiphonie Yanique, en lille antologi af samtidig vestindisk lyrik og prosa og to romaner af den norske forfatter, Fartein Horgar, der handler om Vestindien.

v/ Lise Bostrup, cand.mag. i dansk og tysk, fortæller om H.C. Andersen og Dansk Vestindien.

**Pris for medlemmer
kr. 50,-**

**Pris for ikke medlemmer
kr. 75,-**

Der vil blive serveret kaffe/the og kage.

**Tilmelding
senest lørdag den
18. april 2020 via
hjemmesiden eller
på tlf. 60 41 06 22 til
Gerda Brown.**

Berlingskes redaktør:

Afskaffelse af slaveriet vil gå ud over ligestillingen (fra arkivet, 1847)

Hvis danske adelskvinder nægtes hjælp til at høste bomuld og sukkerrør, vil det gå ud over ligestillingen. Samtidig er slaveriet effektiv udviklingsbistand, da slaverne får adgang til et højere uddannelses- og sundhedsniveau end i deres afrikanske hjemlande.

MANDAG kom det frem, at generalguvernør i Dansk Vestindien, Peter von Scholten, ønsker at afskaffe eller radikalt ændre slaveri-ordningen allerede fra næste år.

Den udmelding fik chefredaktør på Berlingske Politiske og Avertissementstidende, Mette Herregaard, til »at få blodsmag i munden«. I en kommentar kritiserede hun generalguvernøren for at modarbejde ligestillingen i de danske kolonier, hvis det bliver sværere for kvinder som hende at få hjælp til at høste bomuld og sukkerrør.

»Derfor har jeg slave. En sød 24-årig afrikansk kvinde. Hun er min helt i

hverdagen. Hvis hun ikke hjælp med alt det praktiske på plantagen, måtte jeg enten vinke farvel til at være nærværende over for mine børn, når jeg er hjemme, eller farvel til mine karriereambitioner som adelskvinde,« udtaler Herregaard og får opbakning af den tidligere minister fra Bondevennerne Søren Pisk:

»Det her er en diskussion, der tager afsæt i folks egen racisme og misundelse. Det er udtryk for et had til mennesker, der ser anderledes ud, eller en irritation på nogle, der har flere penge og derved nemmere ved de daglige gøremål.«

Pisk kalder endvidere slaveriet for »verdens bedste udviklingsbistand - og

den mest virksomme« med henvisning til, at slaverne på vores vestindiske kolonier har adgang til kristendomsundervisning, daglige måltider og rudimentær lægehjælp modsat i deres vestafrikanske hjemlande.

»De får ubetinget et bedre liv af, at slaveri-ordningen findes,« siger han.

Pisk støttes af en anden Berlingske-redaktør, Tomas Jensen, der kritiserer

RokokoPosten
SIDEN 1732

FRA AVISERNE

Satire

Satire har altid været et våben i ytringsfrihedens arsenal, som vi – i hvert fald i den vestlige verden – har sat stor pris på, og anvendt i udstrakt grad. I de sidste 15-20 år har satiren været udsat for angreb fra mange sider, og jeg behøver blot nævne, Muhammedtegningerne; Charlie Hebdo; Jyllandspostens kinesiske flag m.m.

Af Michael Keldsen

Satire er en svær størrelse, fordi den skal balancere mellem legitim kritik og følelser hos samfundsgrupper. Vores vurdering af om vi kan lide en konkret satire eller ej, kan ofte afhænge af vores syn på de grupper, som siger at de føler sig ramt af satiren eller som måske i deres kritik af os selv anvender satire eller andre lignende begrebsmidler.

Foto: US Library of Congress

slaveriets modstandere for at være »drevet af dybe fordomme, foragt, toleranceløshed, konformisme, jantelov, virkelighedsfjernhed, falsk solidaritet, holden-nede-attitude, selektiv ligestillingskamp og moralisme«.

De fleste danske aviser har i århundreder fornøjet og givet os stof til eftertanke med tegninger og satiriske klummer; som f.eks. "Ærbødigst" (af Viggo Barfoed), "At Tænke Sig" i Politiken; "Slyngelstuen" i EB osv. Berlingske har i de senere år også været med, idet de på bagsiden af avisens kulturtillæg hver dag i det, der kaldes "Rokoko-Posten", satiriserer over et aktuelt emne. Og dette ofte ved en fortælling hentet ud af historiebøgerne. Således også i Berlingske den 21. december 2019 under titlen "Afskaffelse af slaveriet vil gå ud over ligestillingen (fra arkivet, 1847)". Baggrunden for den satiriske historie var diskussionen om au-pair

ordningen, som Regeringen havde planer om at ændre, idet man mente, at den blot var blevet en hushjælpsaktivitet for velhavere og ikke kulturudveksling for de hovedsagelig filippinske statsborgere, der i høj grad har anvendt ordningen. Der fulgte en vældig debat i medierne, og Berlingskes redaktør Mette Østergaard gik som én af mange ud i debatten med argumenter for bevarelse af ordningen. Dette har samme Berlingskes Rokokopost så spundet en ende over med at sammenstille den aktuelle diskussion om aupairordningens afskaffelse med en tænkt diskussion i 1847 om slaveriets afskaffelse.

Der er ingen tvivl om, at den der vil, gerne kan finde anledning til betænkelighed (måske ligefrem forargelse) over denne satire, fordi den baserer sig på et meget følsomt emne, der stadig berører millioner af mennesker over hele verden – slaveriet. Personligt er jeg af den opfattelse, at en satire, der som denne rammer ud til alle sider, bortset fra de, der for århundreder siden måtte tåle slaveriets åg, er legitim, effektiv og i kernen af hvad vi skal/kan bruge historien og alle dens forfærdelige begivenheder og tilstande til. Altså rigtig satire, fyldt med selverkendelse, selvkritik og uden persons anseelse.

Men prøv selv at læse.

CARL LAWAETZ – GRUNDLÆGGER AF ET DYNASTI

For nylig har Selskabet i samarbejde med Little La Grange House Corporation og med et legat fra SOLARFONDEN på kr. 25.000,- igangsat scanning af en meget stor samling af fotos, der befinder sig i Carl and Marie Lawaetz Museum på ejendommen Little La Grange ved Frederikssted på St. Croix. De fleste med interesse for de tidligere dansk-vestindiske øer vil have hørt om Lawaetz familien, og måske ligefrem besøgt Little La Grange, som tidligere tjente som bolig for familien.

Lawaetz familiens historie på St. Croix tager sin begyndelse med den unge Carl Lawaetz. Elizabeth Rezende, der i øvrigt er sat i spidsen for scanningsprojektet, og er antropolog, har skrevet en artikel om Carl Lawaetz og familien. Nedenstående er et kort, redigeret uddrag fra artiklen.

Af Michael Keldsen

Carl Augustus Heinrich Lawaetz (1866-1947) kom som ung landmand til St. Croix i 1891. Hans motiv til at tage til Vestindien var ønsket om at etablere kvægdrift, og så tilskyndelse fra hans fætter Herman Lawaetz, der var præst i Christianssted Lutheranske Kirke. Carl Lawaetz startede på Estate Sion Farm, indtil han i 1894 blev bestyrer af Estate Boetzburg, der udelukkende havde kvæghold. Da ejeren Bromley Nelthropp døde, tilbød dennes enke Carl Lawaetz også at overtage familiens øvrige 2 farme, Grenard og Cane Garden. På disse 2 farme var der endvidere sukkerdrift, således at han nu i nogle år kom til at beskæftige sig såvel med

kvæg, planteavl som med sukkerrør – og dette i en periode, hvor der globalt var en krise for sukkerrørsbedrifterne, bl.a. pga. konkurrencen fra sukkerroer, og så specifikt for St. Croix på dårlig jord som følge af den nedbrydning, der gennem forkert anvendelse af jorderne havde reduceret mulighederne for planteavl og forringet udbyttet af sukkerrørshøsterne.

Carl Lawaetz erhvervede selv i 1896 2 farme på nordøstsiden af St. Croix, nemlig Jolly Hill og Little La Grange. Dette skete i en periode, hvor sukkerplantagerne på St. Croix generelt blev lagt sammen og ejerskabet koncentreret med henblik på at effektivisere og dermed fastholde sukkerproduktionen på øen. Carl Lawaetz's ejendomme var tilsammen 450 acres, og det førte for ham på et tidspunkt til konklusionen, at hans ejendomme var for små til sukkerrørdrift, og at fremtiden udelukkende lå i kvægdrift, hvorfor han endeligt nedlagde sukkerrørsproduktionen (i 1924). Han havde dog i perioden påbegyndt dyrkning af grøntsager, hvilket fortsatte.

Efter i 10 år ikke at have forladt St. Croix, rejste han i 1901 til Danmark, hvor han mødte Marie Nyeberg (1871-1964). Marie var uddannet tegnelærer og underviste på en skole i Danmark. Hun tog med Carl til St. Croix, hvor de blev gift i september 1902. I perioden 1904-1917 fik de børnene Anna, Else, Asta, Frits, Kai, Erik og Inger. Marie havde et aktivt engagement i sine børns opdragelse og opvækst. De blev dels sendt i den danske skole i Bell House, Strandgade i Frederikssted, dels underviste Marie børnene i dansk. Flere af børnene blev på et tidspunkt sendt til Danmark på kostskole for at få studentereksamen. Maries virke omfat-

Lawaetz familien i 1916, fra v. Carl, Marie, Anna, Else, Frits, Kai og Erik.

Little La Grange taget fra en af de omliggende bakker efter orkanen i 1899.

tede endvidere styringen af et stort folkehold på. Little La Grange og Jolly Hill, varierende fra periode til periode mellem 75 og 40 mennesker.

Som nævnt fokuserede Carl Lawaetz mere og mere på kvægdriften, hvilket førte til, at han efter et langt avlsarbejde, der var startet af Bromley Nelthropp, i 1918 kunne præsentere det såkaldte Senepol kvæg. Denne kvægrace var skabt på grundlag af N'Dama tyre fra Senegal og Red Pol køer fra St. Croix (dog oprindelig en engelsk kvægrace). Senepol racen trives i dag i bedste velgående på St. Croix, og der henvises til Nina Yorks artikel i Magasinet nr. 5 – november 2018, side 8. hvor der fortælles om Carl og Marie Lawaetz' barnebarn Hans Lawaetz, der driver Senepol kvægfarmen Annaly.

Carl Lawaetz var modstander af salget af de vestindiske øer til USA, og det antydes i Elizabeth Rezendes artikel, at Lawaetz drengene ikke fik lov til at deltage i ceremonien, hvor den formelle overdragelse blev gennemført. Forældrene til drengene ønskede ikke, at de skulle gøres kedede af at se det danske flag blive taget ned og det amerikanske flag blive hejst. To af Lawaetz pigerne fik dog lov til at deltage. Hvor et flertal af de danske familier på øerne returnerede til Danmark forblev Lawaetz familien, og tog aktivt del – til denne dag – i øernes samfunds, økonomiske, kulturelle og politiske liv.

HANEKAMP

Når vi her i Danmark taler om hane-kamp, mener vi normalt en voldsom diskussion, gerne af politisk karakter, mellem to mandspersoner. Det kan være ganske interessant at følge, når alle (orale og mentale) kræfter sættes ind. MEN i denne artikel refererer ordet til noget helt andet. The real thing!

Af Michael Keldsen

Hanekamp, altså kamp mellem to hane af dyrace er et fænomen, som i Middelalderen var udbredt i Europa. Udfaldet af disse voldsomme kampe, hvor hane ofte havde skarpe og spidse knive bundet til sporene, ville oftest være, at den ene hane gik af med sejren, den anden hane døde af de sår den pådrog sig under kampen. Og formålet; tilskuerne til en sådan kamp havde gjort deres indsatser, og hvis de havde holdt på den rigtige hane, var der økonomisk gevinst.

Det er en sport, der af mange anses for at være modbydelig og uværdig, og den har således været forbudt de fleste steder i verden i årtier. Også i USA's 50 stater. Derimod har hanekampe til dato været almindelige i Puerto Rico og på USVI. I Puerto Rico i et sådant omfang, at den påstås at beskæftige godt 27.000 mennesker og bringe en omsætning i niveauet USD 18 mio. om året med sig. I USVI er det kun på St. Croix aktiviteten, der kræver offentlig licens, stadig finder sted. Dvs. det gør den så heller ikke mere, idet USA's kongres sidste år forbød hanekamp (cock-fighting) i samtlige amerikanske territorier, dvs. den del af USA, der ikke er en stat, hvor forbuddet som nævnt har været gældende i mange år.

Og Kongressens vedtagelse af forbuddet i territorierne er da heller ikke gået stille af. På Puerto Rico har det lokale senat nu vedtaget en lov, der tillader hanekamp – trods den føderale lov om det modsatte, og efter det føderale forbuds ikrafttræden den 20. december 2019, må man formode, at de 71 etableringer på Puerto Rico, der havde licens til denne aktivitet, fortsætter denne tilsyneladende indbringende "forlystelse", der har 400 års tradition bag sig.

I USVI er der ikke taget samme initiativer. Øernes kongresmedlem, Stacey Plaskett, har kæmpet hårdt mod lovens vedtagelse med udgangspunkt i sit medlemskab af Kongressens Landbrugskomite, men altså uden succes. Hendes argumentation har været, at hanekamp er en traditionel, rekreativ aktivitet med kulturel og historisk betydning for vestinderne. Endvidere har hun

advaret om, at forbud blot vil føre til illegale hanekampsarrangementer, i stedet for de mere ordnede forhold, hvorunder kampe afvikles i licentierede etableringer. I modsætning til Puerto Rico er hanekampsarrangementernes antal noget begrænsede i USVI, idet der ved lovens vedtagelse kun var eet licentieret etablering; nemlig Estate Glynn på St. Croix. USVI's senat har ikke taget nogle lovinitiativer (endnu).

Det tilkommer næppe os i Danmark at lufte særligt markante synspunkter på hanekampsaktiviteterne ud fra den betragtning, at der også i det, som vi kalder historisk og kulturelt betingede forhold, sagtens kunne føres argumenter i marken for og imod f.eks. jagt; svineopdræt; hestesport; med meget mere. Formålet med nærværende artikel har alene været at orientere Magasinets læsere om eet af de emner, der pt. optager befolkning og lovgivere i USA og nogle af dets territorier.

VIS MIG DIT INDBO, OG...

Jeg ved hvem du er – måske!

Jens Villumsen, der forsker i Peter von Scholten, har lavet en fuld transkription af udskriften (1854-56) fra Landsover- samt Hof- og Stadsretten i København vedr. Peter von Scholten og hustru Anna Elisabeth, f. Thortsens dødsbo.

Med den tids minutiøse tilgang til sådanne anliggender som et dødsbo-skifte var, er detaljerigdommen i skifteudskriften overvældende.

Men det giver så til gengæld eftertiden mulighed for at indføje en brik i de afdødes liv, nemlig hvad de har omgivet sig med. I denne artikel fortælles lidt om nogle indianermalerier.

Peter von Scholten døde 26. januar 1854 i Altona i Holsten, hvor han opholdt sig hos sin svigersøn, kammerherre du Plat. Anna Elisabeth var død nogle år forinden. Da de afdødes bo var endeligt opgjort den 27. maj 1856 udgjorde aktivmassen en sum af 95.114 Rigsdaler og boformuen 42.020 Rigsdaler, altså et bo af en vis økonomisk størrelse, formentlig i dagens penge nok i niveauet 8 mill. kr.

Denne lille artikel vil berøre en flig af boets indhold, nemlig det man kunne kalde den kulturelle del; dvs. bog- og kunstsamling. Peter og Anna Elisabeth von Scholtens bogsamling var i flere henseender bredt funderet. I familien har man læst værker på originalsprogene dansk, tysk, engelsk og fransk, med en overvægt af tysk såvel skøn- som faglitteratur. Rousseau, Dumas,

Keokuk, Sauk-høvding, iført hovedprydelse af indfarvet dyrehår.

Chou-Man-i-Case (Prairie Wolf), Oto-høvding, iført hovedprydelse med bisonhorn. Udstillet i Etnografisk Samling.

Hayne Hudjihini (Eagle of Delight), Oto. En af Chou-Man-i-Cases fem hustruer, iført europæisk kjole. Udstillet i Etnografisk Samling.

Goethe, Schiller og Dickens er repræsenteret. Baggesen, Oehlenschläger, Holberg og Goldschmidt fra den danske litteratur fandtes på hylderne. Og så en hel del faglitteratur, der afspejler interessen for militærvæsen, slaveri, nordisk mytologi, konger og enevælde, politik og filosofi samt geografi med tyngden på den amerikanske (caribiske) del af verden. Mest interessant er det at finde den året før Peter von Scholtens død udkomne Uncle Toms Cabin (Onkel Toms Hytte) af amerikaneren Harriet Becher Stowe. Denne bog har von Scholten ladet indkøbe i London for den fyrstelige sum af 7 Rigsdaler og 48 Skilling. Slaveriet og dets forhold har optaget ham til det sidste.

Parrets malerisamling kan groft inddeles i 3 kategorier; den royale del med billeder af enevældige konger (herunder naturligvis

Kong Frederik 6., ofte omtalt som hans velynder); by- og landskabsbilleder (nogle formentlig i kategorien sofastykker) og så – kuriøst – 9 portrætter af amerikanske høvdinge, som ifølge beskrivelsen var "... maledede efter Naturen". I skifteprotokollen var disse 9 malerier sat til en værdi af 200 Rigsdaler, hvilket var en af de højeste værdier blandt von Scholtens boets effekter.

Disse høvdingebilleder, der gengives i denne artikel, blev malet af amerikaneren Charles Bird King i 1820'erne på foranledning af Bureau of Indian Affairs i forbindelse med at et større antal indianske stammeledere var inviteret til Washington for at forhandle med den amerikanske regering. King maledede i alt 147 portrætter af disse indianere, hvoraf altså 9 var i von Scholtens besiddelse ved hans død. Hvorfor og hvordan malerierne

Choncape, underhøvding for Oto, bevæbnet med kølle af typen 'gunstock'.

Petalesharo (Generous Chief), Pawnee-høvding, iført hovedpyrdelse af ørnefjer.

Peskelechaco, Pawnee-høvding, iført bemalet bisonkappe.

er erhvervet af von Scholten videt ikke. For i sammenligning med de øvrige malerier i familiens hjem på Kongens Nytorv er de noget artsfremmed. Der findes ikke andre etnografiske billeder og heller ikke litteratur i bogreolerne, som understøtter, at von Scholtens skulle have været særligt interesseret i etnografi.

Malerierne blev af boet solgt på auktion og købt af "Det kongelige Ethnographiske Musæum", som senere er blevet til Nationalmuseets Etnografiske Samling. Som det fremgår af billedteksterne er 2 af malerierne i dag udstillet i samlingen.

Monchousia (White Plume), Kansa-høvding. I Nationalmuseets protokoller kan man læse, at "Han besøgte Washington i Aaret 1825, hvor han gjorde Opsigt ved sin Vildhed og særdeles Mangel paa Civilisation".

Young-Corn-Planter, Seneca-indianer af blandet afstamning, sandsynligvis landmand.

Sharitarish (Wicked Chief), Pawnee-høvding, iført 'roach' af indfarvede dyrehår med ørnefjer.

DRONNING MARGRETHE

Protector for Dansk Vestindisk Selskab fylder 80 år 16. april 2020.

Dansk Vestindisk Selskab, medlemmer og bestyrelse sender de bedste lykønskninger til Dronningen i anledning af 80 års dagen.

Dansk Vestindisk Selskab vil ligeledes takke Dronningen for varetagelsen, som protector for vores forening.

Dronning Margrethe har i hele sin regenttid været nationens ypperste repræsentant.

Det være sig på sine besøg i alle egne af Riget og ikke mindst når Dronningen har repræsenteret nationen i udlandet.

Det har været af stor betydning for Selskabet at have Dronningen som protector, da det har givet selskabet legitimitet i forhold til offentligheden, i vort arbejde med at udbrede kendskabet til historien i de tidligere danske besiddelser i Caribien, bevare historiske effekter og historier fra øerne.

Samtidig at formidle historier fra nutiden og arrangere venskabsbesøg og udvekslinger mellem Dansk Vestindien, nu US Virgin Island og Danmark.

EKSTRAORDINÆR GENERALFORSAMLING

**TORS DAG D. 23. APRIL 2019, KL. 18:00 I
VALBY MEDBORGERHUS, VALGÅRDSVEJ 4-8, 2500 VALBY**

Den ekstraordinære generalforsamling indkaldes med henblik på godkendelse af de på den ordinære generalforsamling den 23. oktober 2019 vedtagne vedtægtsændringer.

Vedtægtsændringerne, hidtil gældende og godkendte, ændret på den ordinære generalforsamling (ændringer fremhævet med gult), kan ses på Selskabets hjemmeside www.dwis.dk, og vil blive fremsendt i en nyheds-mail.

1. Valg af dirigent og referent
2. Valg af stemmetællere

3. Endelig godkendelse af den ordinære generalforsamlings godkendte vedtægtsændringer af visse bestemmelser i vedtægterne. Det drejer sig om bestemmelserne i §§ 4,5,8,9,11,12,14,16 og 19.

Efter den ekstraordinære generalforsamling gennemføres medlemsmøde.

*Lars Hven Troelsen
Formand*

**Dansk Vestindisk Selskab
– for dig der er interesseret i
de tidligere danske øer i Caribien**

BESTYRELSE OG KONTAKTINFO

FORMAND

Lars Hven Troelsen
formanden@dwis.dk
hven@oncable.dk
T 22 65 79 68

NÆSTFORMAND

Ebbe Tor Andersen
ebbe.tor@hotmail.com
T 24 79 36 65

MEDLEMSBLAD

Michael Keldsen
medlemsbladet@dwis.dk
T 20 16 20 92

BESTYRELSESMEDELM

Anne Walbom
walbomanne@gmail.com
T 23 74 92 20

BESTYRELSESMEDELM

Dorte Paaske
dortepaaske1@gmail.com
T 21 43 20 21

BESTYRELSESMEDELM

Kasper Nygaard Jensen
kaspnj@hotmail.com
T 26 37 50 97

BESTYRELSESMEDELM

Gerda Brown Jensen
moedeudvalget@dwis.dk
T 60 41 06 22

BESTYRELSESMEDELM

Torben Jero
jeroe@dwis.dk
T 30 11 72 43

BESTYRELSESMEDELM

Anna Monica Villa
annamonic@gmail.com
T 28 78 18 61
T +1 340 642 6756

KASSERER

Hans Jørgen N. Laursen
needenskov@gmail.com
T 29 12 95 07

BANK

BANKFORBINDELSE

Lån & Spar Bank
Reg. nr. 0400
Konto nr. 1170079724
IBAN-nr . DK2004001170079724,
BIC-kode LOSADKKK

**Bøger fra
Dansk Vestindisk
Selskab kan købes
ved at sende mail til
bogsalg@dwis.dk.
Om bøgerne se
på Selskabets
hjemmeside.**

UDVALGENE...

MØDEUDVALG

Gerda Brown Jensen
moedeudvalget@dwis.dk
T 60 41 06 22
Torben Jerø
T 30 11 72 43
Uden for bestyrelsen:
John Brown

FESTIVALUDVALG

festivaludvalget@dwis.dk
Anne Walbom, Gerda Brown
og Mai-Britt Anthony Sparholt

KULTURHISTORISK UDVALG

Anne Walbom
kulturudvalget@dwis.dk
Michael Keldsen
Therese Leonhardt Hjorth
Kasper Nygaard Jensen
Uden for bestyrelsen:
Vibe Maria Martens og
Aske Stick

SELSKABETS KONTAKTPERSONER

Fyn

Jens Benoni Willumsen
T 65 90 18 12
jens.benoni@privat.dk

Syddjylland

Peter Rastrup
T 61 50 06 14
peter@rastrup.net

Nord- og Midtjylland

Edith Christiansen
T 75 64 12 88
edith.koester@stofanet.dk

**Afsender: Dansk Vestindisk Selskab
Ebbe Tor Andersen · Thimandsvænget 5 · 2791 Dragør**

**Eftersendes ikke ved vedvarende adresseændring,
men tilbagesendes med oplysning om ny adresse.**

Symbolet på den forfærdelige danske deltagelse i slavehandelen, nemlig Christiansborg Castle, blev i 1941 afbilledet på en britisk frimærkeserie fra kolonien Gold Coast, som i meget vidt omfang bestod af det territorium på den afrikanske vestkyst, hvor danske interesser bedrev slavehandel indtil 1803. Se Kåre Laurings artikel side 5ff.

